

SIPOS ISTVÁN: A HATÁRŐRSÉG EGYÜTTMŰKÖDÉSE AZ EURÓPAI UNIÓVAL ÉS A NATO-VAL

Az Európai Unióban folyó bel-és igazságügyi együttműködésben való részvétel előkészítését a Kormány továbbra is a csatlakozás kulcsfontosságú területének tekinti. Az együttműködéshez való kapcsolódás feltételeinek teljesítésével hazánk hatékonyan hozzá kíván járulni az Európai Unió tagállamai biztonságának erősítéséhez, mely összhangban van hazánk – földrajzi helyzetéből adódó – biztonsági érdekeivel is. A Belügyminisztérium – a Kormány szándékaival összhangban – az Európai Unióhoz való csatlakozásból származó feladatok végrehajtását 1998. óta kiemelten kezeli.

I. Az Európai Bizottság 2001. évi országjelentésének a Határőrséget érintő részei

A. Bevezetés

Az Agenda 2000-ben a Bizottság rögzítette, hogy rendszeresen jelentést készít az Európai Tanácsnak valamennyi közép- és kelet-európai tagjelölt ország csatlakozási felkészülésben elért haladásáról. Ennek megfelelően a Bizottság 1998 októberében az éves jelentések első-, 2001. novemberében pedig a negyedik sorozatát adta közre.

„Az Európai Bizottság 2001. évi éves jelentése Magyarország előrehaladásáról a tagság felé” 2000. novemberétől 2001. szeptember 30-ig tartó időszakra terjed ki. A jelentés megvizsgálja, hogy a 2000-es jelentésben célul kitűzött reformok megvalósultak-e, illetve számba veszi az új kezdeményezéseket. A jelentés a vizsgált kérdéskörök általános értékelését adja, és meghatározza azokat a főbb lépéseket, amelyeket hazánknak még meg kell tennie a csatlakozási felkészülés során.

A jelentés számos információs forrásból merít: a tagjelölt országok felkérést kaptak arra, hogy adjanak tájékoztatást az utolsó jelentés közzététele óta a csatlakozási felkészülésben elért fejlődésről. További információs forrást jelentettek a Közösségi Vívmányok Átvételének Nemzeti Programjai a tagjelölt országokban, a Társulási Megállapodás keretében és a közösségi jog elemző átvilágítása (screening) során adott tájékoztatás, valamint maguk a csatlakozási tárgyalások. A Bizottság merített továbbá a különböző nemzetközi szervezetek értékeléseiből is, különösen az Európa Tanács, az EBESZ és a nem kormányzati szervezetek (NGO-k) anyagaiból.

A 2001. évi PHARE program 89, 8 millió Eurot biztosít Magyarországnak a nemzeti program keretében, melynek hat prioritása közül a harmadik helyen szerepel az igazságszolgáltatási-, rendészeti szervek és a határellenőrzés kapacitásának erősítése. A bel-és igazságügyi szektor 21, 5 millió Eurot kapott, pl. őrhajók és mobil hőkamerás rendszerek vásárlására abból a célból, hogy fokozza az illegális bevándorlás elleni küzdelmet a keleti és déli határszakaszokon.

B. A tagság követelményei – Képesség a tagsággal járó kötelezettségek teljesítésére

2001. januárjában elfogadásra került a határátkelőhelyek integrált fejlesztésére irányuló stratégia, melynek keretében 46 határátkelőhely korszerűsítésére kerül sor az ukrán, a jugoszláv és a horvát határszakaszokon az összes érintett terület (Határőrség, Vám- és Pénzügyőrség, növény- és állategészségügyi szolgálatok) részvételével. A magyar kormány 2001. márciusában elfogadta a Schengeni Akciótervet, amely a közösségi vívmányok legfontosabb kérdéseivel foglalkozik.

Az Országgyűlés 2001. májusában módosította a határőrizetről és a Határőrségről szóló törvényt, amely így a schengeni követelményeknek megfelelően megkülönböztet belső és külső határokat.

Befejeződött a határ-regisztrációs rendszer kiépítése minden állandó határátkelőhelyen és a Ferihegyi Nemzetközi Repülőtéren. 2001. júniusa óta működik Hegyeshalomban a magyar-osztrák közös szolgálati hely. Az illegális határátlépés jelentős problémákat okoz, és további erőfeszítéseket kellene tenni a jövőbeli külső határok, nevezetesen az ukrán, a jugoszláv és a horvát határ őrzetének megerősítésére.

A Határőrség személyi állománya 11000 fő, és további lépéseket kell tenni a kormány által kitűzött 14000 fős létszám elérésére. Tovább folytatódott a határőrök schengeni joganyaggal kapcsolatos és nyelvi továbbképzése.

Általános értékelés:

További előrelépés történt a külső határok megerősítése terén. Javítani kellene, és hatékonyabbá kellene tenni a zöld- és kék határok ellenőrzését.

A szomszédos országokkal kötött kishatárforgalmi megállapodások nincsenek összhangban a közösségi vívmányokkal, emiatt meg kell tenni a szükséges lépéseket.

A Határőrség gyakorlati együttműködését a román, az ukrán és a jugoszláv szervekkel egyre jobban akadályozza a technikai és egyéb területen tapasztalható fokozódó különbség.

II. A Belügyminisztérium országos vezetői értekezletén a Határőrséggel kapcsolatban elhangzott főbb megállapítások

A 2002. február 21-én tartott értekezleten a belügyminiszter úr az Európai Unióhoz való csatlakozás előkészítése témakör kapcsán kihangsúlyozta, hogy a bel- és igazságügyi együttműködés fejezetet a tagjelölt országok közül elsőként hazánkkal zárta le az EU 2001. november 28-án. A 2000. május 26-án megnyitott fejezetet alig másfél év alatt úgy tudtuk lezárni, hogy ezen fejezet kapcsán nem kértünk átmeneti mentességet.

Kiemelkedő jelentőségű volt a határőrizetről és a Határőrségről szóló törvény módosítása. A miniszter úr megállapította, hogy a Határőrség folytatta a schengeni elvárásoknak megfelelő szervezeti elemek kiépítését, a szakképzési, továbbképzési programok végrehajtását, a szakközépiskolai képzést, az állomány feltöltését, valamint létrehozásra került az első közös szolgálati hely a leendő belső – osztrák-magyar – határon.

Az Európai Unió a belügyi programokra 1997-2001. között 30,56 millió Eurot hagyott jóvá, amelyből eddig 22,13 millió Euro került felhasználásra. A 2002. évi programokra 9,7 millió Euro támogatásra van ígéret.

A miniszter úr a Határőrség számára 2002-re fő feladatként a határőrizeti rendszer schengeni követelmények szerinti átalakításának sikeres folytatását határozta meg.

III. Az Európai Unió és a Határőrség: a jelen

A. Jogszabályi környezet

A Kormány vállalta, hogy a 24. fejezetre vonatkozó közösségi vívmányokat a csatlakozás időpontjáig kész és képes átvenni és alkalmazni. A fejezethez kapcsolódó jogharmonizáció 2001. végén gyakorlatilag befejeződött, már csak olyan jogközelítési feladatok maradnak, amelyek közvetlenül kapcsolódnak az uniós tagsághoz.

A csatlakozásig terjedő időszak jogharmonizációs és intézményfejlesztési feladatainak tervezése, ütemezése, valamint teljesítése során a Kormány figyelembe vette a csatlakozási partnerség prioritásait, az Európai Bizottság éves jelentéseit, valamint a csatlakozási tárgyalásokon szerzett tapasztalatokat.

2000-ben – a teljes körű jogharmonizáció megteremtése érdekében – megkezdődött a határőrizeti és idegenrendészeti jogszabályok átfogó felülvizsgálata. Ennek eredményeként a Kormány 2001. januárjában benyújtotta ezen törvényjavaslatokat az Országgyűlésnek, amely 2001. május 29-i ülésén fogadta el a határőrizetről és a Határőrségről szóló 1997. évi XXXII. törvény módosításáról szóló 2001. évi XXXIII. törvényt és a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló új – 2001. évi XXXIX. törvényt. A törvények a határellenőrzés területén lefektetik a schengeni belső és külső határok elkülönítésének jogszabályi alapjait, valamint a módosuló idegenrendészeti jogszabályokkal való összhang megteremtését célozzák. A törvénycsomag 2002. január 1-jén lépett hatályba, a közvetlenül a tagsághoz kapcsolódó feladatok esetében azonban csak a csatlakozás időpontjában történik meg. A schengeni határellenőrzésben a belső és külső határok eltérő őrizetére vonatkozó szabályozás hatályba lépésére csak a Tanács belső határokon való ellenőrzés megszüntetését engedélyező döntését követően van mód.

A határőrizetről és a Határőrségről szóló törvény felhatalmazása lapján az ideiglenes határátkelőhely nyitásának szabályit a 211/2001. (XI.14.), a határátkelőhely megnyitás, megszüntetés, működtetés rendjét és feltételeit pedig a 305/2001. (XII.18.) kormányrendelet szabályozza, amely a kérdéskör komplex kezelését a Határellenőrzési Tárcaközi Bizottság hatáskörébe utalta.

A határátkelőhelyek fejlesztésénél, új határátkelőhelyek megnyitásánál, korábbiak átminősítésénél figyelembe vesszük a schengeni követelményrendszert. Az Európai Unióhoz történő csatlakozással összefüggő, az egységes határellenőrzési rendszer megvalósításáról szóló kormányzati koncepciót a Kormány 2013/2001. (I.17.) Korm. határozatával elfogadta. A feladatok végrehajtása a belügyminiszter koordinálásával folyik, az addig végrehajtott feladatok áttekintéséről és időarányos teljesítéséről a belügyminiszter előterjesztését a Kormány 2001. december 4-i ülésén elfogadta, és meghatározta a további feladatokat, mint pl. a Ferihegyi Nemzetközi Repülőtér 2A terminálja schengeni külső, 2B terminálja schengeni belső határ 2003. december 31-től, továbbá a következő jelentést 2002. június 30-ig kell előterjeszteni. (2365/2001. (XII.18.) korm. határozat). Az egységes határellenőrzésre vonatkozó kormányhatározat határőrségi szinten „Az európai uniós normáknak megfelelő külső- és belső határellenőrzési rendszer kiépítésének Határőrséget érintő feladatai” c. dokumentum tartalmazza.

Az Európai Unió közösségi vívmányai részét képező schengeni acquis átvételére készített Schengeni Akciótervből eredő, a Belügyminisztériumot érintő feladatok megvalósításának elősegítésére a belügyminiszter 2001. januárjában a schengeni joganyag átvételéről és annak gyakorlati megvalósításáról címmel 17/2001. (BK.7.) számon utasítást adott ki.

A Schengeni Akciótervből adódó, a Schengeni Információs Rendszerhez való csatlakozás előkészítésében a Belügyminisztériumot érintő feladatok megvalósításának pontos ütemtervét tartalmazó 21/2001. (BK.8.) BM Utasítás részletesen meghatározza a Magyar Nemzeti Schengeni Információs Rendszer (N.SIS) felépítését, működését továbbá a Központi Schengeni Információs Rendszerhez (C.SIS) való kapcsolódás ütemtervét.

A Kormány döntése értelmében 2002-ben megkezdődtek a kishatárforgalomról szóló egyezmények felmondására irányuló tárgyalások, amelynek következtében ez év végéig a magyar fél valamennyi, ilyen tárgyú egyezményt megszüntet.

Mivel a Kormány munkahipotézise korábban a 2003. január 1-jei EU csatlakozással számolt, így a közösségi vívmányok átvételének nemzeti programja (ANP) eddig az időpontig tartalmazta a jogalkotási és intézményfejlesztési feladatok részletes ütemezését. A 2001. évről szóló beszámolót és a 2002. évi felülvizsgált ANP-t a Kormány 2088/2002. (III.29.) határozata tartalmazza. Ugyanekkor került sor a felülvizsgált, átfogó jogharmonizációs program – 2099/2002. (III.29.) kormányhatározat elfogadására, amely féléves bontásban tartalmazza a közösségi vívmányokkal összhangot teremtő hazai jogszabályok elfogadásának ütemezését, ennek keretében pl. 2003. II. félévében a Határőrségre vonatkozó kormányrendeletet kell alkotni, azaz indirekt módon így is utalva arra, hogy a csatlakozás várható időpontja 2004. januárra tehető.

B. Intézményfejlesztés

A bel- és igazságügyi intézményfejlesztés komoly beruházást igénylő feladat, az uniós szabályozással való összhang megteremtésének személyi és technikai feltételeit, a létszámfejlesztés és képzés, az infrastrukturális fejlesztések útján történő megvalósítását a Kormány a csatlakozás időpontjáig jelentős költségvetési forrásból és az Európai Unió PHARE támogatásával biztosítja.

Szervezetfejlesztés: az uniós szakértőkkel együttműködve kialakításra került a külső határos határőrizeti-, és határforgalmi kirendeltségek schengeni normáknak megfelelő feladatrendszer, szervezet és működési rendje, technikai ellátottsága. A kidolgozó munkacsoportok elemezték a kialakítás ütemezését, meghatározták a rendelkezésre álló forrásokat és azok felhasználásának rendjét. 2001-ben megtörtént 350 státusz átcsoportosítása a leendő belső határokról a leendő külső határokra. Az EU elvárásoknak megfelelően 2001. második felében megtörtént az országos hatáskörű bevetési és nyomozó szerv létrehozása.

Létszámfejlesztés: A Határőrség célja a 7/2000.(II. 16.). országgyűlési határozatban jóváhagyott 14000 fős szervezet megvalósítása úgy, hogy 2003. január 1-jére a feltöltöttség 86%-os, 2003. júliusára pedig 92%-os legyen. 2001-ben 789 fő közvetlen határőrségi-, továbbá 800 fő rendészeti szakközépiskolai felvétele volt tervezve, amely nem teljes mértékben teljesült.

Elengedhetetlen követelmény az adminisztratív kapacitás, azaz a humán erőforrás mennyiségi követelményein túl a minőségi igényeknek való megfelelés. Ebben a körben az általános uniós ismeretekre, az idegen nyelv(ek) ismeretére, tárgyalás-technikai

ismeretekre, az egyes területek specifikus szakmai ismereteinek elsajátítására – gondoljunk csak az új technikai, informatikai eszközökre – kell a hangsúlyt fektetni.

Informatikai fejlesztés: 2001. végére a határregisztrációs rendszer jelentős mértékben – a közúti határátkelőhelyek 97%-án, a légi határátkelőhelyek 60%-án – kiépült. A vasúti és folyami átkelőhelyeken megkezdődött a mobil okmányleolvasó eszközök alkalmazása. A PHARE COP programok keretében számítástechnikai eszközök (PC-k, laptopok, nyomtatók, szoftverek stb.) kerültek beszerzésre. Az elosztás súlypontját a tervezett külső határok képezik. 2001-ben – társfinanszírozási formában – négy igazgatóság kivételével kiépült a SIS kompatibilis határőrségi számítástechnikai alrendszer. A még hiányzó négy igazgatóságot érintő hálózat kiépítéséhez a kormány pótlólagos forrást biztosított, így az 2002. III. negyedévében befejeződhet.

Technikai fejlesztés: az első a Határőrség technikai fejlesztésére irányuló PHARE program a COP' 97 Border Management Project volt, amelynek keretében 2001 végéig, a projekt lezárulásáig, a határellenőrzés hatékonyságát segítő eszközök (pl. asztali okmányvizsgálók, CO mérők, éjjellátó berendezések stb.) kerültek rendszeresítésre. Ugyanezen program keretében 2000-ben megtörtént 854 határőr idegen nyelvi képzése. A COP'98, '99 és 2000-es országprogramokból a zöldhatár őrizetének hatékonyságát növelő eszközök kerültek beszerzésre, továbbá informatikai beruházásokra is sor került. A COP'99 program tendereztetése 2001. II. félévében megtörtént. A program keretében – többek között – mobil hőkamerás rendszerek, járőrhajók, mobil bevetési központok, GPS-ek, infokommunikációs eszközök és rendszerek beszerzése történt. 2002-ben további felderítő, mobilitást biztosító, illetve a rendészeti feladatok ellátását támogató eszközök, berendezések beszerzése (pl. 13 járőrhajó, 19 hőkamerás gépjármű, 184 kézi hőkamera, 26 un. „Schengen-busz”, 14 csapatszállító busz stb.) szerepel a tervekben. A hároméves fejlesztési tervben szereplő fegyvercsere 2001-ben forráshiány miatt nem kezdődött meg.

A PHARE programok a továbbiakban is hangsúlyos szerepet kapnak, hiszen a COP'99 program ez év végén lezárul, folytatódik a COP 2000 és 2001 programok végrehajtása, továbbá folyamatban van a COP 2002 program végleges formájának kialakítása. A COP 2000 alapvetően eszközbeszerzési program, legfontosabb célkitűzése a Határőrség továbbfejlesztése és felszereltségének növelése. 2002. áprilisában elfogadásra került a tenderdokumentáció, a megvalósítás várható kezdete 2002. augusztusa. A COP 2001 eredeti célja az egységes, trónkölt rádiókommunikációs rendszer (TETRA) belügyi szintű kialakítása, valamint a határellenőrzési rendszer további megerősítése twinning formában. A TETRA rendszer határidőre történő kialakítása kétséges, mivel a tender eredménytelenül zárult. A COP 2002 program elsősorban informatikai fejlesztést irányoz elő. Célja a SIS II. követelményeit kielégítő informatikai központ kialakítása és az informatikai rendszer biztonsági szintjének növelése. A 20/2002. (BK.10.) BM utasítás a Belügyminisztérium 2002. évi költségvetési fejezeti kezelésű előirányzatainak felhasználásáról szóló Szabályzat 4. pontjában a COP'99 1414 M Ft, a COP 2000 1514,7 M Ft, a COP 2001 program 2853,6 M Ft összeggel, mindösszesen 5782,3 M Ft-tal szerepel. (Mint arra már korábban utaltam az előirányzat nem csak a Határőrség fejlesztésének finanszírozására irányul). Összességében eddig a belügyi technikai fejlesztési programokra fordított közel 9 milliárd forintból a Határőrségre kb. 7,3 milliárd forint jutott.

IV. Az Európai Unió és a Határőrség: a jövő

A már korábban említett 17/2001.(BK.7.) BM utasítás előírja, hogy 2002. december 31-ig közös kapcsolattartási szolgálati helyek létesüljenek a magyar-szlovén, és magyar-szlovák határon is.

Egyértelmű, hogy a jövőbeli belső határokról erő- és eszközátcsoportosításra lesz szükség a leendő 1109 kilométer hosszú külső határszakaszra, ahol 16 új határőrizeti kirendeltséget is létesíteni kell,

Hazánk és egyben az EU külső határának számító szakaszokon nyilvánvalóan további technikai fejlesztésekre kerül sor, amelyekhez támogatást a megszűnő PHARE program helyett a strukturális alapokból lehet majd igényelni.

Minden bizonnyal alkalmazásra kerül a Schengeni Megállapodás Végrehajtását Értékelő Munkacsoport által összeállított „Az ajánlások és az élenjáró gyakorlat katalógusa”. A határőrizeti politika alapját képező fogalmakat az általános rész ismerteti, amit táblázatos formában követnek az ajánlások a bal-, az élenjáró gyakorlat elemei pedig a jobb oldalon. A katalógus követelményei a jövőben nemcsak az EU tagállamokban, hanem a tagjelölt országokban is az értékelés alapját képezik. A katalógus által felvázolt integrált határbiztonsági modell négy, egymást kiegészítő szintet fog át:

1. Harmadik országban, különösen a származási és tranzitországokban végzett tevékenység, beleértve az összekötő tiszt(viselő) segítségével történő információgyűjtést,
2. Nemzetközi határőrizeti együttműködés,
3. Intézkedések a külső határokon: határigazgatás,
4. További tevékenységek a schengeni államok területén és a schengeni államok között.

Az átfogó határmodell a belső biztonság megőrzésének és mindenekelőtt az illegális migráció megakadályozásának fontos eszköze. Leegyszerűsítve mindez azt jelenti, hogy egymást kiegészítő intézkedések sorát kell végrehajtani különböző szinteken. Az általános határmodell sikerének kulcsát az intézkedések koherenciája jelenti, valamint az a mód, ahogy azokat a schengeni államok alkalmazzák.

Már most éles polémia zajlik a Romano Prodi, az Európai Bizottság elnöke és Antonio Vitorino belügyi biztos által felvetett javaslatról, hogy legyen közös uniós határrendőrség. Az olasz kormány vállalta, hogy ez év végéig véglegesíti a közös európai határrendészet létrehozására vonatkozó megvalósíthatósági tanulmányt. Az elképzelések megannyira kezdeti stádiumban vannak, hogy pl. a szervezet megnevezésével kapcsolatban is többféle elgondolás van: European Border Police, Border Guard Corps, EU Corps of Border Guards. Nagy Britannia jelenleg mereven elutasítja bármiféle közös határőrség létrehozását, inkább a jelenleg már meglévő szervek között szorosabb együttműködésben látja a kivezető utat. A leendő szervezet finanszírozásával kapcsolatos fenntartásait hangzottatta Dánia, Hollandia és Svédország. A szakmai, pénzügyi ellenvetések mellett komoly történelmi, lélektani akadályokat is le kell győzni, mert ha az elképzelés megvalósul előfordulhat, hogy például német határőrök is vigyázzák a Lengyelország keleti határait.

A leendő szervezettel kapcsolatban jelenleg két, egymástól gyökeresen eltérő elképzelés létezik: az egyik szerint a külsőből belsővé váló határokról felszabaduló erőket az EU alá rendelt közös, központi erőként lehetne az új külső határokra vezényelni. A másik elgondolás figyelembe veszi, hogy az egyes tagállamok képesek önállóan ellátni a határellenőrzési feladatokat, és csak azokat az államokat erősítenék meg határőrökkel és

technikával, amelyekben még kevésbé fejlett a határőrség és annak infrastruktúrája. Több EU tagállamban növekszik az aggodalom amiatt, hogy a leendő tagok – erőforrások hiányában – képtelenek lesznek hatékony harcot folytatni az illegális bevándorlók, ember-, fegyver- és kábítószercsempészek ellen az EU új, a Baltikumtól a Fekete-tengerig húzódó keleti határán. Populista politikusok gyakori érve az, hogy a 2004-es bővítéssel a keleti határok porózusak lesznek, ami maga után vonja az illegális migráció és bűnözés növekedését, így csökkentve az ő (bel)biztonságukat.

Az EU és a tagjelölt országok belügyminisztereinek 2002. május 30-ai római tanácskozásán Lamperth Mónika belügyminiszter asszony felajánlotta, hogy a magyar intézményi bázisra épülve Budapest lehetne a közös európai határrendészeti képzés központja, valamint javasolta: magyar szakértőket is vonjanak be az integrált határőrizeti rendszer koncepciójának kidolgozásába.

Az EU-hoz történő csatlakozásunk után majd a mi határőr szakembereink is résztvesznek abban a tevékenységben amikor pl. egy-egy tagjelölt országban az ottani határőrség helyzetét kell felmérni, javaslatokat tenni szervezet- és intézményfejlesztési kérdésekben, továbbá twinning (iker) programokban vesznek részt.

A portugál elnökség (2000. I. félév) alatt született döntés arról, hogy az EU 2003. januárjáig egy 5000 főből álló rendészeti kontingenst hoz létre polgári válságkezelési célból. A Kormány a 2224/2000. (IX.21) határozatában egyetértett azzal, hogy az Európai Unió válságkezelő és válságmegelőző tevékenységéhez történő hozzájárulásként a Magyar Köztársaság rendészeti erőket, valamint képességeket ajánljon fel. A fentiek alapján a belügyminiszter 2001. decemberében pályázatot írt ki a Rendőrség, valamint a Határőrség hivatásos állománya részére az Európai Unió Polgári Válságkezelő, Válságmegelőző Nemzetközi Rendőri Egység magyar kontingensében való részvételre. A pályázatra a HÖR OPK-ról és öt határőr igazgatóságtól 14 fő (9 tiszt, 5 tiszthelyettes) adott be pályázatot. Az angol nyelvi tudást, számítástechnikai ismereteket felmérő, fizikai- és pszichológiai alkalmasságot vizsgáló „felvételin” öt fő felelt meg (négy tiszt, egy tiszthelyettes; három fő az OPK-n, két fő pedig igazgatóságon teljesít szolgálatot). Az első, 2002. március 18 és április 8. között 30 fő részére tartott felkészítő tanfolyamon négy határőr tiszt vett részt, akik „Kiválóan megfelelt” minősítésű bizonyítványt kaptak. A magasabb követelményeknek megfelelő személyek elismerését és ösztönzését jelenti az, hogy a 10/2002.(IV.13.) BM rendelet 2. §-a szerint a felkészítő tanfolyamon a „kiválóan megfelelt” a felkészülési idő alatt évente két hónapig 120%-os, a „megfelelt” 100 %-os bevetési pótlékra jogosult. A következő – 2002. szeptemberében kezdődő – tanfolyamon egy határőr vesz részt.

V. A Határőrség részvétele NATO programokban

A szakmai közvélemény által kevésbé ismert az, hogy a Határőrség 2000. óta vesz részt olyan szakmai tevékenységekben, missziókban, amelyeket a NATO kezdeményezett, vagy vezet.

Az EU a határellenőrzésre és a managementre helyezi a hangsúlyt, míg a NATO a kelet- és dél-kelet európai térségben inkább a határőrizet fontosságát szorgalmazza, mint a stabilitást növelő tényezőt.

A Határőrség szakemberei eddig a régió három országában végeztek szakértői tevékenységet.

- **Albánia:** A NATO Politikai-katonai Irányító Bizottságtól kapott mandátum alapján 2001. áprilisa és júliusa között egy Határőrizeti Tanácsadó Misszió mérte fel az albán határőrizet helyzetét, különös tekintettel a Koszovóval és a Macedóniával határos határszakaszokra. A többnemzetiségű misszióban – olasz, görög, török, lengyel – tisztek mellett egy magyar határőrtiszt is tevékenykedett.
- **Macedónia:** A NATO Határbiztonsági Tanácsadó Misszió 2000. novemberében kezdődött és három hónapig tartó munkájában egy magyar határőr tiszt vett részt. A NATO és a Stabilitási Paktum közös égisze alatt jelenleg folyik egy regionális határbiztonsági szimpózium előkészítése, amelynek helyszíne a macedón-albán-görög határterület közelében levő Ohrid lesz. A NATO Politikai Koordinációs Csoport (PCG) felkérte hazánkat, hogy ezen a rendezvényen szakértővel képviseltesse magát, a Határőrség OPK állományába tartozó személy kijelölése már megtörtént.
- **Ukrajna:** A NATO-Ukrajna Bizottság (NUC) békepartnerségi programjának keretében határrendészeti szakértői csoport (JWGDR) jött létre hat NATO tagállam – köztük hazánk – képviselőiből. Az első tényfeltáró misszióra 2002. áprilisában került sor, és még az idén két újabb – a kék- és a zöldhatárra kiterjedő – misszióra, valamint egy munkaműhelyre kerül sor. A fő célkitűzés az, hogy a NATO segítse az ukrán határőrséget abban, hogy a jelenlegi katonai struktúra átalakuljon rendészeti szervvé.

Úgy gondolom, hogy a missziókban való részvétel mind a NATO, mind a Határőrség részére kölcsönösen előnyös. A NATO a magyar határőr tisztek révén olyan szakértőket tud bevonni a tevékenységbe, akik jól ismerik a szomszédos, vagy régióbeli országok határőrségeit, a magyar Határőrség maga is részese volt egy komplex átalakítási, korszerűsítési folyamatnak, beleértve ebbe a jogi szabályozás módosítását és a szervezet- és technikai fejlesztést is. Ugyanakkor a Határőrség ily módon lehetőséget kapott arra, hogy a már meglévő nemzetközi együttműködését egy újabb szegmensen bővítse, amelynek keretében határőr kollégáink a NATO keretekben történő tevékenységet, együttműködést tapasztalták meg.

Mindhárom esetben NATO illetékesei igen pozitívan nyilatkoztak a missziókban résztvevő magyar határőr tisztek szakmai felkészültségéről, ezzel is növelve a Határőrség eddig is meglévő nemzetközi elismertségét.

Összegezve: a Határőrség az elmúlt időszakban eredményesen teljesítette az Alkotmányban meghatározott, kettős rendeltetéséből adódó feladatait és időarányosan teljesítette az Európai Unió határőrizetre történő átállás követelményeit. Biztos vagyok abban, hogy az idén késő ősszel publikálásra kerülő országjelentés a Határőrséggel kapcsolatos része pozitív megállapításokat tartalmaz majd.